

Avaluació Internacional (Transnational European Evaluation Project) de la Facultat de Veterinària a la Universitat Autònoma de Barcelona

INTRODUCCIÓ

L'avaluació de l'ensenyament de veterinària a la UAB forma part del projecte europeu Sòcrates TEEP que ha coordinat l'ENQA (European Network for Quality Assurance) a través de les agències de qualitat de Catalunya, Dinamarca i el Regne Unit. Aquest projecte s'ha dut a terme també en les disciplines de Física i Història.

El TEEP (Transnational European Evaluation Project) ha estat un projecte pilot amb l'objectiu d'investigar les possibilitats operatives de l'avaluació transnacional europea en el terreny de la qualitat dels ensenyaments d'Història, Física i Veterinària, tenint en compte l'actual procés de convergència europea en l'espai de l'educació superior.

Aquest projecte ha suposat l'avaluació, amb l'ús d'una mateixa metodologia i de criteris d'avaluació comuns, de 14 ensenyaments d'11 països diferents (Àustria, Catalunya, Dinamarca, Escòcia, Eslovènia, França, Hongria, Itàlia, Lituània, Polònia i Portugal). Per a l'avaluació externa s'ha comptat amb professionals experts de 13 països europeus (per al cas de Veterinària procedien de França, Alemanya, Dinamarca, Anglaterra i Txèquia).

Facultats avaluades en l'àmbit de la Veterinària

Facultat de Veterinària
de la Universitat Autònoma de Barcelona

Facultat de Veterinària
de la Universitat de Glasgow

Facultat de Veterinària
de la Szent István Universitat de Budapest

Facultat de Veterinària
de la Universitat de Ljubljana

El mètode empleat va considerar tres dimensions:

- El context educatiu dels facultats
- La definició de competències i els resultats de la formació
- Els mecanismes d'assegurament de la qualitat

EL CONTEXT EDUCATIU

Un dels primers aspectes analitzats en aquesta avaluació de tipus transnacional ha estat la localització de les facultats i la seva relació quant a la demanda de professionals veterinaris en les seves respectives àrees d'influència. En aquest sentit, es valora positivament la situació geogràfica de la facultat de la UAB, en ser l'única existent a Catalunya. Així mateix, les facultats més properes (València, Saragossa i Tolosa de Llenguadoc) són a més de 280 quilòmetres.

La facultat situada al campus de la UAB, a 30 km del centre de Barcelona, compta amb un espai ampli que permet disposar d'instal·lacions de molt bon nivell. Així mateix l'organització general de la facultat també s'ha considerat un aspecte positiu. Tot i això, l'avaluació observa que l'hospital (també molt ben dotat) té una capacitat restringida que limita la seva potència docent.

La facultat ofereix educació postgraduada amb una demanda important (el 32% de l'estudiantat que ha passat per l'ensenyament torna a la facultat per continuar estudis de postgrau).

Tanmateix, en l'àmbit internacional, l'avaluació recomana fer esforços per disposar d'informació en anglès a la pàgina web. De fet, la internacionalització hauria de ser reforçada amb la millora, per exemple, dels nivells de mobilitat de l'estudiantat; en aquest sentit, donar una informació més adequada és un aspecte clau.

Regulació i procediments per aprovar el programa

El procés per aprovar el pla d'estudis té tres fases: internament la facultat designa un comitè que treballa en una proposta que serà aprovada per la Junta de Facultat abans de ser tramesa als òrgans rectors de la universitat. Allí, el programa és aprovat per l'Oficina de Qualitat i per la Junta de Govern. Finalment, el programa s'envia al Consell d'Universitats per a la seva aprovació final per part del Ministeri d'Educació i Ciència. Aquest procés d'aprovació de nous plans d'estudi s'ha valorat com a complex i poc flexible. De fet, aquest procés consumeix molt de temps i deixa poca autonomia a la facultat. A més, aquest procediment deixa poques possibilitats a la participació d'agents externs en la definició del programa. En aquest sentit, l'avaluació recomana millorar el contacte amb representants del mercat de treball, associacions professionals i altres universitats en relació amb l'establiment dels programes de formació.

Respecte al procés de convergència europea, la facultat i el seu equip directiu estan treballant en un nou pla d'estudis que tingui en compte les recomanacions establertes per a la creació d'un espai europeu d'educació superior.

Professorat

La plantilla de professors i professores de la facultat és jove però experimentada i ben disposada a introduir millores en la seva activitat docent, tant pel que fa a l'ús de les noves tecnologies com en l'assegurament de la qualitat. L'actitud de l'equip directiu amb una visió positiva en relació amb els processos de millora contínua contribueix a mantenir aquest clima.

L'activitat de tutoria desenvolupada pel professorat sembla eficient i és apreciada per l'estudiantat; a més, la dimensió de la facultat afavoreix el contacte personal entre professorat i estudiantat.

L'activitat docent del professorat és força compatible amb la recerca. De fet, la capacitat del professorat en relació amb l'estudiantat és d'1/5,3, la qual cosa contribueix a la recerca que es duu a terme als departaments.

Els recursos dedicats a la mobilitat del professorat provenen principalment dels projectes de recerca; en aquest sentit l'avaluació posa de manifest la necessitat de comptar amb recursos per mantenir contactes en l'àmbit docent amb altres universitats.

La universitat té un programa per al desenvolupament del personal acadèmic, i la facultat ofereix cursos principalment en l'ús de les noves tecnologies aplicades a l'educació; tot i això, l'avaluació posa de manifest que no queda clara la coordinació entre el programa d'ensenyament i les necessitats individuals del professorat.

D'altra banda, l'avaluació observa l'existència de rigideses en la manera com s'organitza el professorat per àrees de coneixement, especialment des del punt de vista de la planificació docent. De fet, això dificulta la tasca de l'equip directiu a l'hora de fer canvis en l'organització docent de l'ensenyament i fa que l'aplicabilitat de les recomanacions fetes pel mercat de treball o per l'opinió del mateix estudiantat sigui limitada.

Finalment, cal dir que l'avaluació s'ha fet en un moment de canvi legal en l'ordenació del marc de contractació del professorat universitari. Ara bé, tot i que els procediments estan establerts sobre la base d'assegurar la competència docent del professorat, l'avaluació externa recomana millorar la informació tant dels procediments com dels criteris de selecció que en reforci la transparència.

Taula 1. Distribució del professorat. Facultat de Veterinària de la UAB

	Professorat	Professorat equivalent a temps complet
Catedràtics/ques	17	15,7
Professorat titular	82	77,3
Professorat ajudant	25	17,7
Becaris/àries homologats	32	8
Professorat associat	43	24,2
Total	197	142,9

Font: Facultat de Veterinària, UAB.

Estudiantat

La facultat aconsegueix atreure molt bon estudiantat de secundària a partir d'un procés transparent que té en compte les notes de secundària i una prova comuna per a totes les universitats.

D'altra banda, la demanda per accedir al centre és molt elevada (en primera opció és més de set vegades l'oferta de places de primer de la facultat). L'accés de l'estudiantat està formulat sobre la base dels *numerus clausus*, que fa que les notes d'accés siguin elevades.

Taula 2. Demanda d'accés a la titulació de Veterinària de la UAB. Cursos 1999-2002

Curs	Oferta de places	Demanda en 1a opció	Nota de tall	Matrícula	% de dones
1999- 2000	160	606	7,02	149	73,2
2000- 2001	156	486	7,06	154	82,5
2001- 2002	155	445	6,95	157	70,7

Font: Departament d'Universitats, Recerca i Societat de la Informació.

El nombre de dones matriculades segueix una tendència creixent en línia amb el que s'observa en altres països d'Europa. Actualment, més del 80% de la nova matrícula són dones.

L'organització de l'ensenyament demana que l'estudiantat tingui dedicació exclusiva, tal com succeeix en els altres centres europeus avaluats. En aquest sentit, s'observa que l'estudiantat de la facultat té una motivació alta pels estudis. Tanmateix, l'avaluació externa posa de manifest que els nivells de participació en activitats socials de la facultat són baixos.

Els estudis sobre inserció laboral mostren uns resultats molt bons. Hi ha absència de desocupació. Entre les persones ocupades, el 52% estan dedicades a petits animals, el 17,6% a granges, el 9,6% a higiene alimentària i el 6,4% a tasques de comercialització, i la resta es dedica a altres activitats. Tot i aquestes dades, l'avaluació externa posa de manifest que hi ha un desequilibri en la matrícula dels itineraris, en el sentit que hi ha un pes excessiu a favor del que està dedicat a animals petits en detriment d'altres sectors com la higiene alimentària i el tractament de grans animals. Això va acompanyat d'un cert desconeixement de la realitat laboral entre l'estudiantat (pregraduats, i fins i tot postgraduats). Tant la facultat com els resultats de l'avaluació estan d'acord amb la necessitat d'augmentar la informació sobre el mercat laboral i facilitar els contactes de l'estudiantat amb professionals de diferents sectors.

COMPETÈNCIES I RESULTATS DE L'APRENTATGE

La facultat té en consideració els requeriments europeus sobre la formació de veterinaris que figuren a les directives europees. A més, està associada a la EAEVE (European Association of Establishments for Veterinary Education), i en aquest sentit segueix el marc acordat per aquesta associació.

Contingut del programa

El programa té una orientació generalista que està en consonància amb el perfil professional del títol. Els dos primers anys estan dedicats al desenvolupament del coneixement bàsic, mentre que el tercer i quart any tracten del coneixement específic de l'àrea acadèmica. A cinquè curs el programa tracta els coneixements del camp professional.

Els resultats del programa en termes de formació són bons, si bé es demana un treball intens a l'estudiantat. D'altra banda, cal notar, però, que l'estudiantat passa força hores a classe, la qual cosa redueix la possibilitat d'autoaprenentatge.

Pel que fa als continguts, hi ha un sentiment per part de l'estudiantat d'excés de teoria sobre la dimensió pràctica, especialment en la part clínica.

En alguns programes d'assignatures, la millora de la informació facilitaria a l'estudiantat el coneixement de les demandes que tindran, especialment en la part pràctica. Així mateix, l'avaluació recomana una millora

en la informació sobre els objectius de les pràctiques clíniques que permeti incloure-hi les competències i habilitats esperades.

Competències lligades al camp acadèmic

L'estructura del programa segueix l'esquema general de l'educació de veterinària. Així, els cursos obligatoris representen el 85% del total de crèdits necessaris per graduar-se. Les optatives se situen a quart i cinquè curs, la qual cosa permet una certa especialització.

Es recomana informar millor sobre les possibilitats de les optatives, especialment en relació amb les oportunitats del mercat de treball.

Respecte a les competències clíniques, l'avaluació valora la situació de l'hospital veterinari, però expressa dubtes en relació amb el seu àmbit docent. En aquest sentit, sembla que les possibilitats pràctiques es concentren més en l'observació per part de l'estudiantat que no pas en l'actuació directa sobre els casos.

En l'àmbit general, però, s'ha de dir que la formació oferta per la facultat és apreciada pel mercat de treball, tot i que l'avaluació externa recomana un increment de la pràctica clínica i un avançament de la dimensió professional en el pla d'estudis.

Competències genèriques

El currículum considera les competències genèriques següents: adquisició d'habilitats de comunicació, coneixements adequats de les ciències biomèdiques i de les ciències de la vida de manera que permeti la resolució de problemes, i l'ús dels coneixements apresos segons els principis de la recerca científica.

Tot i que l'adquisició de competències està impulsada de manera diversa, en el desenvolupament del nou currículum, la facultat hauria de considerar atentament l'equilibri entre el coneixement (i els resultats del seu aprenentatge) i les competències en saber com actua un professional de la veterinària.

Des de l'avaluació externa es recomana, pel que fa al desenvolupament d'habilitats, la introducció de diferents maneres d'avaluar l'estudiantat. En aquest sentit, cal recordar que actualment hi ha un excés de proves escrites en relació amb les proves orals, que de fet són considerades bons exercicis en el desenvolupament de les capacitats de comunicació oral.

Mètodes i estratègies en el procés d'ensenyament-aprenentatge

Els mètodes d'ensenyament a la facultat són diversos, tot i que les classes magistrals són predominants (entre el 58,3% del primer curs i el 41,9% del cinquè curs). Tanmateix, al darrer curs, el 36,1% de les hores es dediquen a les pràctiques clíniques.

Taula 3. Mètodes d'ensenyament. Veterinària a la UAB

	1r curs	2n curs	3r curs	4t curs	5è curs
Classes	58,3	56,6	55,4	52,7	41,9
Ensenyament amb grups reduïts	2,3	5,3	5,3	3,0	2,8
Seminaris	11,9	14,5	14,5	10,9	11,5
Treballs	1,4	1,7	2,8	-	1,3
Experiments al laboratori	25,8	21,9	13,6	12,5	6,4
Projectes	-	-	-	-	-
Pràctiques clíniques	-	-	-	-	29,7
Altres activitats	-	-	7,5	20,9	6,4
Total	100	100	100	100	100

Font: Facultat de Veterinària, UAB.

Actualment la facultat treballa en la millora d'aquest apartat per la via d'introduir mètodes basats en casos clínics. També el sistema d'autoaprenentatge sembla millorar, tot i les restriccions derivades d'uns horaris densos. L'avaluació externa recomana augmentar la presència de professionals que donin una visió de la seva tasca com a veterinaris.

Finalment, cal dir que el sistema de tutories és ben valorat per l'estudiantat; a més, durant cada semestre s'organitzen dues trobades amb estudiantat a fi d'avaluar l'activitat docent i recollir la seva opinió en relació amb el desenvolupament de la docència.

Avaluació de l'estudiantat

L'avaluació dels assoliments de l'estudiantat està basada en exàmens escrits, molts dels quals fan servir el sistema tipus test. Aquest mètode ha estat considerat per l'avaluació externa com un sistema orientat a primar l'aprenentatge basat en la memòria en detriment del raonament del procés. Així mateix, aquest sistema tampoc és eficient en l'avaluació de determinades competències. És recomana, doncs, introduir altres tipus de proves, especialment les orals.

Cal dir, però, que l'avaluació d'algunes competències es fa en grups reduïts, estratègia que dona bons resultats amb un ús raonable de recursos. La facultat està disposada a ampliar aquest mètode. Pel que fa a les avaluacions orals, cal fer referència a les reticències per part de l'estudiantat, sobretot de les persones més joves, en el sentit que els produeix un sobreestrès. Aquest és, doncs, un bon indicador de la necessitat que hi ha de reforçar les competències en comunicació oral.

L'avaluació continuada és emprada i compta amb el suport de la facultat, i és ben acceptada per l'estudiantat. D'altra banda, el foment de l'autoaprenentatge es troba entre els objectius de la facultat, tot i que és difícil d'implementar a causa del nombre d'hores de classe, com ja s'ha dit.

Taula 4. Mètode d'avaluació. Veterinària a la UAB

	1r curs	2n curs	3r curs	4t curs	5è curs
Examen escrit	72	75	60	73	66,7
Avaluació continuada per treballs	7	15	25	14	25
Registre d'experiments de laboratori	7	-	5	-	8,3
Exàmens orals	14	10	10	6,5	-
Projectes	-	-	-	-	-
Presentacions	-	-	-	6,5	-
Total	100	100	100	100	100

Font: Facultat de Veterinària, UAB.

Els resultats acadèmics són bons. Així, la mitjana de superació dels exàmens es troba en el 80%, i la mitjana de finalització dels estudis és de 6,01 anys. Així mateix, l'abandonament és baix i localitzat a primer i segon curs. En aquest punt, cal posar de manifest la necessitat de comptar amb dades concretes sobre la progressió acadèmica de l'estudiantat, la seva graduació i l'abandonament atès que a l'informe no es van incloure.

Des del punt de vista formal, hi ha un mecanisme de revisió dels resultats de les avaluacions de l'estudiantat, però la facultat hauria d'assegurar el seu correcte ús i funcionament, tenint en compte la no-presència d'un sistema d'examinadors externs (un sistema que no s'aplica a les universitats catalanes).

Finalment, i com a comentari general, s'ha de dir que la metodologia d'avaluació d'assoliments és costosa i difícil de ser implementada als estudis de veterinària, com passa en altres ensenyaments professionalitzadors.

ASSEGUAMENT DE LA QUALITAT

Estratègia i objectius

La facultat segueix les regulacions europees en matèria d'educació en Veterinària. Així, la institució considera les competències i els assoliments que defineixen les directives i regulacions europees per a l'educació en aquesta disciplina. La facultat és membre de ple dret de l'EAEVE (European Association of Establishments for Veterinary Education) i fou avaluada per aquesta institució l'any 1992 amb un resultat positiu. D'altra banda, la facultat mostra una actitud oberta i activa per participar en projectes d'avaluació i millora de la qualitat com el TEEP-2002.

La facultat té establert un contracte programa amb el rectorat de la universitat, pel qual aconsegueix finançament addicional per a les seves unitats d'acord amb l'activitat de recerca i docència que desenvolupin.

Pel que fa als cursos, cal dir que els programes de les assignatures són definits pel professorat implicat i es troben disponibles a Internet. A més, una comissió és responsable d'assegurar els objectius en l'àmbit de curs amb els objectius globals del programa.

Procés

Les estratègies d'assegurament de la qualitat per a l'ensenyament són establertes tant des de la facultat com des de l'oficina d'assegurament de la qualitat de la UAB.

A la facultat hi ha establerts tres mecanismes:

- El primer fa referència a la Comissió de Docència, amb presència d'acadèmics i acadèmiques i estudiantat, encarregada d'avaluar el desenvolupament de l'ensenyament i del programa.
- El segon és l'organització semestral de reunions per a l'avaluació de la docència, que inclou dues etapes: una entrevista privada entre la coordinació dels estudis i els representants de l'estudiantat, i posteriorment una trobada general entre el professorat i l'estudiantat per discutir els punts crítics de la docència.
- El tercer mecanisme consisteix en les avaluacions sobre l'actuació del professorat que fa l'estudiantat mitjançant enquestes.

A més, cada quatre anys la facultat disposa de resultats sobre la inserció de persones graduades en el mercat de treball. L'avaluació externa suggereix que aquests resultats tinguin una anàlisi i difusió més àmplia atès el seu interès.

La participació de l'estudiantat en els mecanismes d'assegurament de la qualitat és notable, tanmateix la implantació de les propostes de millora depèn encara molt de les actituds individuals.

La Comissió de Docència és apreciada tant pel professorat com per l'estudiantat. De tota manera, s'aprecien rigideses importants del sistema (en el sentit ampli del terme) que afecten l'eficiència d'aquestes estructures d'assegurament de la qualitat.

Finalment, hi ha encara algunes mancances pel que fa a les dades de gestió que manega el centre, tant pel que fa a dades quantitatives com també d'algunes informacions qualitatives interessants (com els *input* sobre desenvolupament docent que provenen dels responsables de l'hospital veterinari) que poden afectar la modificació del programa d'estudis.

Fonaments del sistema d'assegurament de la qualitat

La principal línia d'actuació establerta per la facultat ha estat destinada a fomentar la participació del centre en l'avaluació internacional de l'EAEVE. Aquesta decisió va ser presa tenint en consideració l'orientació professional dels estudis i la voluntat de mantenir els estàndards europeus en l'educació de Veterinària de la facultat. A més, la col·laboració amb l'EAEVE és útil per participar en la definició de les tendències europees en aquest camp.

Resultats de les accions d'assegurament de la qualitat

En primer lloc es destaca les implicacions positives de l'avaluació de l'EAEVE, pel fet d'haver induït la modernització del currículum l'any 1993, en línia amb els objectius europeus. El diagnòstic d'aquesta avaluació va orientar-se tant cap a la millora com cap al *benchmarking* de la facultat respecte d'altres centres europeus.

Tota la informació sobre l'assegurament de la qualitat es troba a disposició del professorat i l'estudiantat, però la seva difusió és limitada, la qual cosa suposa una de les febleses del sistema d'assegurament de la qualitat. L'altre punt feble afecta la dificultat d'introduir canvis en l'estructura del programa (distribució de crèdits i assignatures) un cop detectades les necessitats.

El seguiment de resultats és competència de la Comissió de Docència i Afers Acadèmics i en darrer terme del Deganat; l'autonomia real de la facultat en aquesta àrea sembla restringida. D'altra banda, cal dir, doncs, que les energies destinades a l'assegurament de la qualitat no sempre tenen un impacte directe en la qualitat de l'educació.